

Midwintertelling van 2015

Leuke 'krenten' in de telpap

Wanneer u deze laatste Fitis van het jaar doorleest, zijn we de Midwintertelling van 2016 al weer aan het voorbereiden. Dat zal dan intussen de 50e editie van deze telling worden. Het zal een verjaardag zonder taart worden, maar het is toch een mooi jubileum.

Het doel van deze inventarisatie is om gegevens over aantallen en verspreiding van overwinterende watervogels te verzamelen, zowel in Nederland als in de rest van Europa. In het hele land doen daar zo'n 1600 vrijwilligers aan mee. In het gebied van onze vogelwerkgroep waren dit jaar ongeveer 30 mensen met kijker en notitieboekje voor de Midwintertelling op stap. Zij namen met elkaar onze 45 telgebieden voor hun rekening. De meesten tellen ieder jaar in hun oude vertrouwde gebied, dat ze intussen op hun duimpje kennen. Maar er zijn toch ook ieder jaar weer veranderingen in de lijst omdat mensen het uitgekozen weekend verhinderd zijn of er helemaal mee stoppen.

Maar eerst nog maar eens even terugblikken op de telling van dit jaar.

Het was een mooie, zonnige dag, die zaterdag 17 januari. Fijn om in het veld te zijn en gunstig weer om vogels te tellen. Jammer voor de tellers die moesten uitwijken naar de zondag, want op die dag viel er nogal veel regen. En ja, we kunnen wel tegen een paar druppels, maar je ziet toch minder vogels en natte kijkerglazen is ook geen pretje.

Er zijn weer veel soorten opgemerkt en vaak in flinke aantallen. Van de 30 soorten die we het meest gezien hebben, noteerden we voor 23 hogere aan-

tallen dan in het jaar 2014. Dat blijkt voor een deel ook landelijk zo te zijn volgens de cijfers die SOVON heeft verzameld. Zij constateerden dat voor soorten als Blauwe Reiger, Waterhoen en Fuut de aantallen flink hoger waren dan in het jaar ervoor. Bij ons was dat voor de eerste twee zeker ook het geval. Wij telden dit jaar 155 Blauwe Reigers tegen 86 in 2014, een stijging van 80%! Landelijk was dat 50%. En er werden 697 waterhoentjes genoteerd tegen 415 tijdens de vorige telling. Dat was bij ons (+68%) ook relatief meer dan landelijk (+57%) gezien. Futen werden er ook wat meer geteld, maar het verschil was niet zo spectaculair. Wij zagen er samen 340, terwijl er 319 opgetekend werden in 2014. Dit jaar schijnt een muizenrijk jaar te zijn; de toename van de Blauwe Reiger wordt daarmee wel in verband gebracht. Voor de hogere aantallen van het Waterhoen zou volgens SOVON de zachte winter een verklaring kunnen zijn. En mogelijk ook het feit dat de teldekking in de stedelijke gebieden dit jaar blijkbaar hoger was.

Dat laatste geldt voor ons misschien ook wel voor de Meerkoet. Deze watervogel is dit jaar met overtuigende cijfers de winnaar geworden: er werden er maar liefst 12828 geteld! Vooral in het stedelijk gebied van Hoofddorp zijn veel meer Meerkoeten opgetekend dan in de voorgaande jaren. We hebben helaas

niet kunnen achterhalen hoe dat te verklaren is.

De Top 10 is trouwens wel aardig door elkaar geschud. Aan de andere kant: 9 van de 10 soorten die dus vorig jaar het meest geteld zijn, staan er deze keer opnieuw bij.

Wat aantallen betreft is het wel aardig nog even te kijken naar deze 3 soorten: de Waterral, de Watersnip en het Bokje. Tijdens de telling van 2014 werden maar 3 Waterrallen genoteerd. Niet zo heel vreemd, want dit is echt een vogel die erg verscholen leeft en vaak alleen wordt ontdekt als ie roept. Misschien dat er dit jaar meer op deze vogel is gelet, want er staan er deze keer zelfs 10 op de lijst. En dan de Watersnip en het Bokje. Werden er in 2014 nog 55

Watersnippen gezien, deze keer bleef het bij een schamele 7 stuks. En daarmee is dan slechts één Watersnip meer gezien dan de 6 Bokjes die dit jaar gevonden zijn. En dat is toch wel opmerkelijk.

Bij sommigen onder ons zaten er weer leuke 'krenten' in de telpap. De 8 IJs-vogels, de 6 Nonnetjes, de 4 Grote Zilverreigers en de 4 Kluten mag je toch echt wel leuke extra's noemen naast de meer 'gewone' soorten die je altijd wel ziet. Van de Grote Zilverreigers is ook dit jaar niet met zekerheid te zeggen of er ook echt 4 exemplaren in ons gebied hebben gezeten. Gezien de tijden en plaatsen waarop ze zijn gezien, zijn dubbeltellingen heel goed mogelijk,

KLUTEN Foto: Ben Sleeman

misschien wel waarschijnlijk. Maar, het is ook bekend dat heel veel van deze prachtige reigers in ons land overwinteren, dus wie weet? Verder werden op het strand nog 2 Pontische Meeuwen en 1 Kleine Burgemeester ontdekt. Die Pontische Meeuw, dat is een lastige. Mooi dat deze twee exemplaren opgemerkt zijn. En hoewel de Kleine Burgemeester aan ons deel van de kust bijna ieder jaar wel eens gezien wordt, is het toch zeker geen alledaagse soort. De Parelduiker, die al een tijdje op de Oosterplas (Kennemerduinen) verbleef, kon ook nog mooi meegepikt worden.

Jammer, dit jaar geen Sneeuwgorzen, geen Grote Gele Kwikstaarten en geen Kuifaalscholver gezien.

En dan de roofvogels. Een aantal daarvan stonden altijd al in het lijstje Extra Soorten. Dit gaat dan meestal om vogelsoorten die min of meer een binding hebben met het natte biotoop waarin ook de Watervogels verblijven. Zo wordt gevraagd uit te kijken naar Zeearend, Bruine- en Blauwe Kiekendief, Ruigpootbuizerd, Visarend, Smelleken en Slechtvalk. Ook de Velduil staat er nog bij. In het verleden werden de roofvogels regelmatig meegeteld, maar in de loop der jaren is dat een beetje in het slop geraakt. Voor de laatste telling heb ik er weer eens extra aandacht voor gevraagd. En het leek het me aardig dan meteen ook de Buizerds, Torenavalken, Sperwers en Haviken te laten noteren. Van de soorten die op de officiële tellijst staan is dit jaar alleen de Slechtvalk gezien, 2 keer. Waarschijnlijk zijn dat verschillende vogels: ze zijn op dezelfde ochtend gezien en in telgebieden die niet direct aan elkaar grenzen. Bovendien is bekend dat er ieder jaar een aantal Slechtvalken in ons gebied overwintert. Dat we alleen deze valk hebben gezien, is eigenlijk wel te verwachten, maar een Velduil en een Blauwe Kie-

Top-10 van de meest getelde vogels tijdens de Midwintertelling van 2015.

	2015	2014
Meerkoet	12828	4817
Zilvermeeuw	4611	2341
Kievit	4488	1094
Wilde Eend	4482	4053
Smient	3910	6983
Kolgans	3335	134
Grauwe gans	3070	3224
Kokmeeuw	2826	3012
Krakeend	1447	1254
Kuifeend	1110	871
Roofvogels		
	2015	1995
Buizerd	38	46
Torenavalk	13	15
Havik	3	3
Slechtvalk	2	0
Sperwer	1	13

kendief zouden we toch ook best eens tegen kunnen komen.

Van de 'gewone' soorten is de Buizerd naar verwachting het vaakst gezien. En dat de Torenavalk daarop volgt is ook niet zo vreemd. Maar ik hoop wel dat alle tellers ook in januari 2016 weer willen uitkijken naar de roofvogels en de uilen. Misschien kunnen we dan weer eens wat minder algemene soorten op de lijst noteren. Ter vergelijking heb ik er de aantallen van de Midwintertelling van 1995, exclusief de AWD, naast gezet. Eén opvallend verschil: er zijn toen véél meer Sperwers gezien. In dat jaar zijn overigens in de Amsterdamse Waterleidingduinen ook 2 Blauwe Kiekendieven gezien, in het jaar daarvoor zelfs 5.

In het artikel 'Watervogels en roofvogels januari 1995' van Piet van Vliet, vindt u naast de hierboven aangehaalde gegevens over de roofvogels en uilen, ook de

aantallen van de watervogels die tijdens de Midwintertelling van dat jaar zijn geteld. Misschien leuk om de aantallen van dit jaar eens te vergelijken met wat er 20 jaar geleden in ons gebied werd gezien. U kunt dit artikel makkelijk vinden in het Digitaal Archief van onze Fitis. Ga daarvoor naar Publicaties op de website van onze vogelwerkgroep. Wanneer u zoekt op naam van de auteur vindt u het genoemde artikel (Fitis 31 (4) 1995) snel.

De complete lijst van alle waargenomen vogels van dit jaar staat intussen ook op de website. Het is te vinden onder het kopje Veldwerk bij Watervogeltellingen.

Toch nog even een kanttekening: het is natuurlijk altijd aardig de getallen van dit en andere jaren met elkaar te vergelijken. Maar, we moeten er ons natuurlijk wel bewust van zijn dat je uit de verschillen tussen de aantallen niet zomaar conclusies kunt trekken. Op landelijk niveau heeft SOVON de beschikking over heel veel telgegevens. Zij kunnen daardoor met een grotere waarschijnlijkheid trends vaststellen. Maar zaten er in het gebied van onze vogelwerkgroep nu echt zoveel minder Watersnippen dan vorig jaar? En zitten er nu echt zoveel minder Sperwers dan 20 jaar geleden? Of, hebben we ze deze keer toevallig niet gezien? Kortom: er kunnen meer redenen zijn waarom we er dit jaar zo weinig hebben geteld. En dat geldt natuurlijk ook voor de soorten waarvan we er nu ineens veel meer hebben genoteerd.

Dan wil ik nog vermelden dat ook in het verslag van dit jaar de aantallen en soorten van de telgebieden die vallen binnen de Amsterdamse Waterleidingduinen niet zijn meegenomen. De AWD valt namelijk niet onder mijn coördinatie.

Overigens: u kunt zich altijd opgeven

KIEVIT Foto: René van Rossum

om deel te nemen aan de Midwintertelling. Het volledige overzicht is er nog niet, maar er komen ook deze keer weer een paar telgebieden vrij. En het zou jammer zijn wanneer die ongeteld zouden blijven. Wanneer u zich aanmeldt, kunnen we in overleg zien of er een geschikt telgebied voor u beschikbaar is. Om mee te doen is natuurlijk wel wat kennis nodig, maar veel watervogels zijn makkelijk te herkennen. En een goede veldgids mee is dan natuurlijk ook handig.

Tenslotte wil ik alle tellers die meegedaan hebben nogmaals hartelijk bedanken voor hun inzet en wens ze straks in januari een paar mooie teldagen toe, met veel en leuke vogels.

■ *Rino Abrahamse,*
coördinator Midwintertelling Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland